

V Praze 2. května 2019
Čj.: OVA 330/19

Stanovisko

k
návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním
prostředí, ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Návrh zákona je předložen MV v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2018. K jeho pozdějšímu předložení došlo v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů (sněmovní tisk č. 139) poslaneckou sněmovnou během roku 2018, jehož součástí byla též novelizace zákona č. 106/1999 Sb.

Cílem předkládaného návrhu je náprava stávajícího právního stavu v oblasti svobodného přístupu k informacím, který vykazuje určité deficity jak z hlediska ochrany žadatelů, tak z hlediska povinných subjektů. Návrh zákona proto obsahuje následující novelizační okruhy:

- obranu proti zneužívání práva na informace žadatelem (zneužití práva na informace bylo do zákona doplněno jako výslovný důvod pro odmítnutí žádosti o informace), dále byla navržena záloha na úhradu nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáním informací);
- administrativní zjednodušení vyřízení žádosti (v případě poskytnutí kopie dokumentu, ve které je provedena jen ochrana osobních údajů, obchodního a bankovního tajemství, nebude povinný subjekt povinen vydávat rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti, ledaže o to žadatel výslovně požádá);
- reakci na platový nález Ústavního soudu, jímž Ústavní soud vymezil podmínky pro poskytování informací o výši platu či odměny konkrétních pracovníků povinných subjektů (povinný subjekt bude oprávněn vyzvat žadatele k doplnění žádosti o prokázání podmínek stanovených Ústavním soudem);
- v návaznosti na institut informačního příkazu (uzákoněný v rámci sněmovního tisku č. 139) se upravuje institut námitek proti informačnímu příkazu, které budou moci podat územní samosprávné celky, pokud žádost vyřizovaly v samostatné působnosti;
- doplnění nových důvodů ochrany informací, resp. důvodů jejich neposkytnutí - bankovní tajemství, ochrana rovnosti účastníků soudních, rozhodčích a obdobných řízení, ochrana státních hmotných rezerv;

- prodloužení některých lhůt - 1. lhůty pro rozhodnutí o odvolání (ruší se lhůta 15 dnů a aplikuje se obecná úprava správního řádu), 2. lhůty, o niž lze prodloužit základní lhůtu pro vyřízení žádosti (nyní lze lhůtu 15 dnů prodloužit o 10 dnů, nově až o 15 dnů), 3. lhůty pro uplatnění výzvy k součinnosti s povinným subjektem (ze 7 na 10 dnů), 4. lhůty pro rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti (ze 7 na 15 dnů) a 5. lhůty pro uplatnění zálohy na úhradu nákladů (ze 7 na 10 dnů);
- nově se součástí návrhu zákona stala novela zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, do níž se navrhuje zapracovat některé instituty obsažené v novele zákona č. 106/1999 Sb. a také informační příkaz (včetně námitek).

II. Připomínky a návrhy změn:

Předložená závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (dále též zpráva RIA) je napsána velmi formalisticko-právním způsobem. V jednotlivých částech RIA chybí jakékoliv přesnější statistické a ekonomické údaje vztahené k jednotlivým problematikám nebo okruhům témat řešených návrhem novely. Předkladatel by se měl pokusit alespoň u klíčových částí návrhu kvantifikovat regulací dotčený počet subjektů, počet rozhodnutí a očekávaný ekonomický dopad alespoň u vybraného okruhu regulací dotčených subjektů.

Zpráva neobsahuje přehlednou úvodní tabulku dopadů.

Definice a popis problému a současný právní stav jsou v RIA jedinou částí, kterou lze hodnotit do jisté míry pozitivně. Jak předkladatel sám uvádí, definice problému je vlastně popisem právního stavu. Dobře popisuje právní rozměr problémů včetně posledních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu ČR, které se zabývaly problematikou informačního zákona. Na druhou stranu o povaze problémů, o jejich výskytu, závažnosti, typických charakteristikách různých situací, v nichž se vyskytují, ani o vyvstávajících nákladech neuvádí vůbec žádné informace, kromě odkazů na několik málo soudních rozhodnutí. Nelze poznat, zdali se jedná o problém, který se vyskytuje – vzhledem k četnosti žádostí o informace – s malou četností či výjimečně, nebo zdali se jedná o problém velmi rozšířený, či cokoliv mezi tím. Tvrzení, že statistiky neexistují nelze přijmout. Buď má předkladatel konkrétní informace o problému a o nákladech, které vyvolává, z nichž lze usuzovat, že je třeba problém řešit, a že náklady navrženého řešení budou menší než přínosy, nebo tyto informace nemá a pak nelze ani posuzovat navrhovaná řešení a jejich náklady a přínosy.

Subjekty dotčené regulací jsou definovány velmi vágně a obecně bez využití konkrétních poznatků z fungování veřejné správy, které by měl mít předkladatel k dispozici. Také z pohledu dopadů na jednotlivé subjekty státní správy by popis dopadů mohl být detailnější.

Popis cílového stavu a vyhodnocení rizik jsou pojaty velmi stručně a formálně.

Návrh variant řešení obsahuje varianty pouze u dvou okruhů problémů – opatření pro zneužívání informačního zákona a legislativní reakci na rozsudek Ústavního soudu ČR. Chybí zpracování variantních řešení u dalších okruhů, jako jsou např. lhůty, doplnění nových důvodů ochrany informací a další (viz bod I zprávy).

Identifikaci nákladů a přínosů zpráva RIA neobsahuje, přestože druhy nákladů na zpracování informací jsou zjevné. Ačkoliv v případě přínosů je identifikace nákladů obtížnější a záleží na charakteru informací, je nepochybné, že musí být identifikovány přínosy pro žadatele v případě oprávněných žádostí o informace a (patrně nulové či záporné) „přínosy“ pro žadatele, kteří podávají žádosti obstrukční. Zálohování nákladů ze strany žadatelů je nepochybně nákladem, který není ani identifikován, ani s ním není dále uvažováno.

Vyhodnocení variant a stanovení nákladů a přínosů, postrádá odhadované ekonomické náklady a přínosy u jednotlivých variant a problematik, a ani je obsahovat nemůže, protože

náklady a přínosy nebyly identifikovány. Právě vyhodnocení variant, nákladů a přínosů je dokladem, že smysl a obsah RIA nebyl naplněn.

Hodnoticí kritéria nejsou u jednotlivých řešených okruhů problémů exaktně vyjádřena, předkladatel při vyhodnocení vychází z vlastního uvážení bez objektivně měřitelných kritérií.

Přezkum účinnosti regulace je popsán více než obecně: „*Účinnost předkládané novely zákona bude v praxi ověřována běžnými metodami správního řízení, prostřednictvím řízení o opravných prostředcích a řízeními před správními soudy.*“

III. Shrnutí připomínek

Předložená závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace je napsána formalisticko-právním způsobem, neodpovídá požadavkům Obecných zásad na zpracování RIA.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, **aby ve svém stanovisku** doporučila vládě **návrh zákona, kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí neschválit vzhledem k výše uvedeným zásadním připomínkám.**

Vypracoval:

JUDr. Petr Solský, RNDr. Jan Vozáb, Ph.D.

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.

v. r.

předsedkyně komise